

Kalaallinut inuusuttunut sakkutuujusussaatitaaneq pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut
(Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Naalakkersuisut siulittaasuat)

Aallaqqaasiutigalugu Naalakkersuisut sinnerlugit Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen qutsaviginiarpara soqutiginarumik oqallitsitsiniarneranut. 2009-mi Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsiseqalernitsigut unammilligassarpassuaqalerpugut. Aammattaaq apeqqutini, soorlu pisinnaatitaaffitta pisussaaffittalu nutaajusut, suut ilagissaneraat. Sammisap tamatuma pineqartup pissusissamisoortumik nanginnerivaa nunanut allanut tunngatillugu ingerlatsinitsinni qanoq inissisimanerput pillugu apeqqut.

Taamaammanuna soqutiginartoq pisariaqarlunilu kalaallit inuusuttut sakkutuujusussaatitaasalernissaata oqallisigineqarnissaa. Maani nunatsinni sulii annertunerusumik immitsinnut napatilerusukkutta sakkutuujusussaatitaanerup eqqunneqarnera tamatumunnga iluaqutaassagalarpoq.

“Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitat Isumaliutissiissutaat”-ni” allassimasoqarpoq isumaqartoqartoq sakkutuujusussaatitaaneq pisariaqassasoq Kalaallit Nunaat minnerpaamik nammineq oqartussaaffigisaminik nakkutilleeqataarusappat.

Isumaliutissiissummittaag allassimasoqarpoq inuusuttut akornanni kissaatigineqariartuinnarmat inuiaqatigiit siunissaannut nammineq inuttut akisussaaqataalerusukkiartuinnarneq nunaminnullu sullissinissaminnut tigussaasunik periarfissinneqarusullutik, taamaalillutillu allamiunik suliarortitanik pisariaqartitsineq annikillisarussullugu.

Illersornissaqarfimmi Inuttassarsiuussisarfimmiit kisitsisini pissarsiarineqartuni uppersarneqarportaaq inuit Kalaallit Nunaanni najugallit amerliartuinnartut sakkutuunngorumallutik qinnuteqartalersimasut. 2005-imi Illersornissaqarfup qinnuteqaatit aqqanillit tigusimavai 2011-milu maannamuugallartoq 30-t tigusimallugit. Tamatuma ineriartorneq siusinnerusukkut taaneqartoq uppersarparaa. Peqatigitilluguli Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutissiissutaanni maluginiarneqarpoq qinnuteqartut sulii taama amerlatiginnginnerannut pissutaasut ilagigaat danskit oqaasii atorlugit sakkutuutut tunngaviumik ilinniartitaanerup ingerlanneqartarnera. Taamaattumik oqaasit aporfusarnerat pissutaaqataasorujussuuvoq. Aammattaaq ilanngunneqassaaq 1992-imiit inuit Kalaallit Nunaanni najugallit 207-it Illersornissaqarfimmi ilinniartitaanernut qinnuteqarsimasut nalunaarsorneqarsimammata. Taakkunannga 39-t tiguneqarsimapput tassa qinnuteqartut 19 %-ii. Taamaalilluni qinnuteqartut tallimararterutaannaat piukkunnaateqartut naatsorsuutigineqarsimapput. Kisitsisitigut tamatumunnga pissutaasut takuneqarsinnaanngillat, kisiannili danskit illersornissaqarfiata kalaallilu sakkutuujusussaatitaasalernissaata ataqatigiissinneqarsinnaanerat tamatumuuna apeqquuserneqartariaqarpoq.

Paarlattuanik isumaliutissiisummi takuneqarsinnaavoq kalaallit angutit inuusuttut arlalissuit nammineq piumassutsiminnik Kangilinnguani sakkutooqarfimmut qinnuteqartarsimammata, soorluttaaq kalaallinik Siriuspatruljemi kiffartuussisoqarsimasunik assersuutissaqartoq. Sakkutuut imarsiortut aammattaaq ukiuni kingullerni annertuumik sakkutuussarsiornermikkut kalaallinik inuusuttunik pissarsiniartarsimapput, kisiannili ilinniartitaanerup aaqqissuussaananeramik pissuteqartumik taamatut atorfeqalernissaq inuusuttunut pisariaqarpallaanngikkaluamik unammillernarpallaalaartarsimagunarpoq. Danskit oqaasii atorlugit ilinniartitaaneq ingerlanneqaannarneq ajorpoq, aammali Danmarkimi ingerlanneqartarluni. Taamaammat ajornartorsiut taanna ukkataralugu aallaqqaammut isiginiarneqarsinnaavoq, taamaaliornikkummi nammineq piumassutsiminnik qinnuteqartartut amerleriarsinnaassagunarmata.

Kalaallit uagut nammitsinnik sakkutooqalernissarput eqqarsaatigiuminaappoq. Kisiannili aaqqissuussaasumik sakkutuujusussaataasernerup imaluunniit immaqa taarsiullugu inuusuttut sakkutuujunngikkaluarlutik inuiaqatigiinnik kiffartuussisalernissaannik apeqqutikkut immitsinnut napatissinnaalernissatsinnut periarfissat pissanganartut ammaanneqarsinnaassapput. Sakkutuujunngitsut inuiaqatigiinnik kiffartuussisalersinnaanerat maani nunatsinni pissutsit, ileqqut pisariaqartitallu aallaavigalugit aaqqissuunneqarsinnaassaaq, kalaallinut inuusuttunut siumut isigineqareersinnaanngitsunik kinguneqartussatut inuunermik allannortitserujussuannngikkaluartumik.

Taamatut oqaaseqarlunga soqutiginarumik oqallittoqarnissaa qilanaaraara.